Κυριακή Δ' Λουκά (Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 13 Οκτωβρίου, 2017

ομιλία μδ'.

(Λουκ. η', 4-15)

Α.

Αυτό που έλεγα προηγουμένως ότι, **όταν λείπη η αρετή είναι όλα περιττά**, αποδεικνύεται τώρα πλουσιώτατα. Εγώ έλεγα ότι και η ηλικία και η ιδιοσυγκρασία, και η κατοικία στην έρημο και τα παρόμοια δεν ωφελούν, όταν λείπη η αγαθή προαίρεση. Αυτό γίνεται ολοφάνερο από δω.

Ενώ μιλούσε στον κόσμο, του είπε κάποιος ότι η μητέρα σου και τ' αδέλφια σου σ' αναζητούν. Κι αυτός είπε· Ποια είναι η μητέρα μου και ποια τ' αδέλφια μου; Αυτά τα έλεγε όχι επειδή ντρεπόταν τη μητέρα, ούτε γιατί αρνιόταν εκείνην, που τον είχε γεννήσει -αν ντρεπόταν δε θα γεννιόταν απ' αυτήν. Ήθελε να φανερώση, ότι σε τίποτα δεν την ωφελούσε αυτό, αν δεν κάνη όλα όσα πρέπει. Κι αυτό που έκαμε ήταν περιττή φιλοδοξία· ήθελε να δείξη στον κόσμο ότι έχει στο χέρι το παιδί και το διατάζει· δεν υποψιαζόταν ακόμα τίποτα γι' αυτόν σπουδαίο· για τούτο και ήρθε κοντά του άκαιρα.

Προσέξετε λοιπόν κι εκείνης την απερισκεψία κι αυτών. Έπρεπε να μπουν μαζί με τον κόσμο και ν' ακούσουν κι αν δεν τους άρεσε αυτό, να περιμένουν να τελειώση το λόγο του και τότε να πλησιάσουν. Αυτοί όμως τον καλούν έξω και μάλιστα μπροστά σ' όλους, δείχνοντας περιττή φιλοδοξία και θέλοντας ν' αποδείξουν ότι του επιβάλλονται με πολλήν εξουσία. Αυτό το δείχνει κι ο Ευαγγελιστής κατηγορώντας τους. Αυτό ακριβώς υπονοεί όταν λέη· Ενώ μιλούσε αυτός ακόμα στον κόσμο. Σα να λέη· Δεν ήταν άλλη ώρα; Δεν μπορούσαν να μιλήσουν ιδιαιτέρως; Μα και για ποιο λόγο ήθελαν να μιλήσουν;

Αν ήταν για την υπεράσπιση της αλήθειας, έπρεπε να μιλήσουν φανερά και μπροστά σε όλους, ώστε να ωφεληθούν και οι άλλοι· αν όμως για πράγματα με ατομικό ενδιαφέρον δεν έπρεπε να βιάζωνται τόσο. Αφού δεν επέτρεψε την ταφή του πατέρα, για να μην εμποδιστούν να τον ακολουθήσουν, πολύ περισσότερο δεν έπρεπε να διακόψη την ομιλία του για χάρη ανθρώπων χωρίς συγγενική σχέση. Φανερό λοιπόν πως από κενοδοξία μόνο ενεργούσαν έτσι. Αυτό το έλεγε και ο Ιωάννης ότι ούτε οι αδελφοί του δεν πίστευαν σ' αυτόν. Κι επαναλαμβάνει τα λόγια τους, που είναι

γεμάτα από αστοχασιά· ότι τον τραβούσαν προς τα Ιεροσόλυμα, όχι γι’ άλλο λόγο αλλά να κερδίσουν δόξα από τα θαύματά του. Αν κάμης αυτά τα θαύματα, λέει, παρουσιάσου στον κόσμο. Κανένας δεν κάμει κάτι στα κρυφά και θέλει έπειτα να είναι γνωστός. Τότε κι αυτός τους επιτίμησε, κατηγορώντας το σαρκικό φρόνημά τους.

Οι Ιουδαίοι τον περιγελούσαν, ότι δεν είναι αυτός ο γιος του μαραγκού, που ξέρομε τον πατέρα και τη μητέρα του κι οι αδελφοί του δεν είναι της σειράς μας; Γι’ αυτό κι εκείνοι αποκρούοντας την ασημότητα της γενιάς τους, τον έσπρωχναν στην επίδειξη των θαυμάτων του. Γι’ αυτό τους αντιφέρεται, θέλοντας να θεραπεύση το νόσημά τους. Αν ήθελε ν’ αρνηθή τη μητέρα του, θα το έκαμε, όταν εκείνοι τον περιγελούσαν. Τότε όμως φαίνεται ότι τόσο φροντίζει γι’ αυτήν, ώστε και στον ίδιο τον σταυρό όταν ήταν, την εμπιστεύεται στον πιο αγαπητό απ’ όλους μαθητή του και πολλά του παραγγέλλει γι’ αυτήν. Τώρα όμως δεν ενεργεί έτσι, επειδή φροντίζει γι’ αυτήν και τους αδελφούς. Επειδή τον έβλεπαν σαν απλό άνθρωπο και ένιωθαν κενοδοξία, απομακρύνει το πάθος τους, όχι επιπλήττοντάς τους αλλά διορθώνοντάς τους.

Εμείς ας προσέξωμε όχι μόνο τους λόγους, που εκφράζουν τη ζυγισμένη εκτίμηση, αλλά και την οίηση και την τόλμη που έδειξαν οι αδελφοί του και ποιος ήταν αυτός που επιτιμούσε. Δεν ήταν απλός άνθρωπος, αλλά ο Μονογενής του Θεού. Ακόμα τι επιδίωκε με την εκτίμηση; Δεν ήθελε να τους οδηγήση σ’ αδιέξοδο αλλά να τους απαλλάξη από ένα πολύ τυραννικό πάθος και λίγο λίγο να τους ανεβάση στη σωστή αντίληψη για τον εαυτό του και να τους πείση ότι δεν ήταν μόνο γιος της αλλά και Κύριος. Θα δούμε τότε ότι ήταν σ’ αυτόν πολύ ταιριαστό να επιτιμά και εκείνη κέρδιζε ωφέλεια. Κι ακόμα ότι ήταν μια επιτίμηση πολύ ήπια. Δεν είπε στη μητέρα του· Φύγε, γιατί δεν είσαι η μητέρα μου. Αλλά απευθύνεται σ’ εκείνο που του μίλησε· είπε· Ποια είναι η μητέρα μου; Πετυχαίνει και τούτο με το λόγο του· να μην αμελούν την αρετή μήτε αυτοί μήτε άλλοι με το θάρρος της συγγένειας. Γιατί αν δεν ωφελούσε εκείνην το ότι ήταν μητέρα του αν δεν είχε αρετή, με δυσκολία κάποιον άλλον θα έσωζε η συγγένεια.

Μια καλή καταγωγή μόνο υπάρχει, το να κάμης δηλαδή το θέλημα του Θεού. Αυτό το είδος της καταγωγής είναι καλύτερο από κείνο και πιο βασικό.

Β.

Ας έχουμε στο νου μας αυτά κι ας μην καυχιώμαστε μήτε για τα εξαίρετα παιδιά μας, αν δεν έχωμε οι ίδιοι την αρετή τους, μήτε για τους γενναίους πατέρες μας, αν δεν έχωμε την ίδια γενναιότητα. Γίνεται να μην είναι πατέρας σου κι αυτός που σε γέννησε, κι αυτός που δε σε γέννησε να είναι. Γι’ αυτό όταν άλλοτε του είπε κάποια γυναίκα· Μακαρισμένη η γυναίκα που σε γέννησε και σε θήλασε, δεν είπε, δε με γέννησε γυναίκα ούτε θήλασα. Είπε τούτο· Καλά, αλλά μακαρισμένοι όσοι κάνουν το

θέλημα του Πατέρα μου. Βλέπετε ότι **ποτέ δεν αρνείται τη φυσική συγγένεια, προσθέτει όμως τη συγγένεια της αρετής** . Κι ο Πρόδρομος λέγοντας· Γεννήματα εχιδνών, μη πήτε πατέρα έχομε τον Αβραάμ, δε θέλει να δείξη ότι δεν προέρχονται από τον Αβραάμ, αλλά ότι η καταγωγή τους αυτή σε τίποτε δεν τους ωφελεί, αν δεν έχουν τη συγγένεια της διαγωγής. Το ίδιο δηλώνει κι ο Χριστός, όταν έλεγε· Αν ήσαστε παιδιά του Αβραάμ, θα εκάματε τα έργα του Αβραάμ. Δε θέλει να τους αποξενώσει από τη φυσική συγγένεια αλλά τους υποδεικνύει να επιδιώξουν την ανώτερη από αυτήν και βασικώτερη.

Αυτό αποδεικνύει κι αλλού, αλλά με τρόπο λιγώτερο πειραχτικό και λεπτότερο, γιατί βέβαια μιλούσε στην μητέρα του. Δεν είπε ότι «δέν είναι μητέρα μου, επειδή δεν κάμουν το θέλημά μου»· ούτε τους αποκήρυξε ούτε τους καταδίκασε· τους αναγνωρίζει ακόμα το δικαίωμα της βουλήσέως τους, μιλώντας τους με τη μετριοπάθεια που του ταιριάζει. **Αυτοί που κάνουν το θέλημα, λέει, του Πατέρα μου, αυτοί είναι αδελφός μου και μητέρα μου. Ώστε αν θέλουν να είναι, ας βαδίσουν το δρόμο αυτό.**

Κι όταν φώναξε η γυναίκα «μακαρισμένη η γυναίκα που σε γέννησε», δεν είπε «δεν είναι μητέρα μου, αλλά αν θέλη να είναι μακαρισμένη, ας κάνη το θέλημα του Πατέρα μου. Αυτός ο άνθρωπος μου είναι αδελφός και αδελφή και μητέρα». Ύψος τιμής, αξία της αρετής. Σε τι κορυφές ανεβάζει όποιον τη διαθέτει! Πόσες γυναίκες εμακάρισαν την αγία Παρθένο κι ευχήθηκαν να γίνουν οι ίδιες τέτοιες μητέρες κι ας έχασαν τα πάντα. Τι λοιπόν τους εμποδίζει; Μας άνοιξαν πλατύ δρόμο, και μπορούν όχι μόνο γυναίκες αλλά και άνδρες να βρεθούν σ’ αυτό το επίπεδο και σε ακόμα ψηλότερο. Αυτό έχει πολύ περισσότερη δύναμη να φτιάξη τη μητέρα παρά εκείνοι οι πόνοι του τοκετού. Ώστε αν αξίζη εκείνο να μακαρίζεται, πολύ περισσότερο αξίζει αυτό, όσο βασικώτερο είναι. Μην έχης λοιπόν την επιθυμία μόνο αλλά με πολλή προθυμία βάδιζε και το δρόμο, που θα σε φέρη στην εκπλήρωση της επιθυμίας σου. Αυτό είπε και βγήκε από το σπίτι.

Παρατηρήσατε πως και τους επιτίμησε και αυτό έκαμε που ποθούσαν. Το ίδιο κάμει και στους γάμους. Κι εκεί επιτίμησε τη μητέρα του, όταν ζητούσε πριν από την ώρα και συνάμα δεν εναντιώθηκε· με το πρώτο ήθελε να διορθώση την ανθρώπινη αδυναμία τους, με το δεύτερο έδειξε την αγάπη προς τη μητέρα του. Έτσι κι εδώ· και τη νόσο της κενοδοξίας εθεράπευσε και όπως έπρεπε ετίμησε την μητέρα του, μολονότι ήταν άκαιρη η αίτησή της.

Την ημέρα εκείνη, γράφει ο Ευαγγελιστής, βγήκε ο Ιησούς από το σπίτι και καθόταν κοντά στη θάλασσα. Αν θέλετε, τους λέει, να ιδήτε και ν’ ακούσετε, ιδού βγαίνω έξω και σας μιλώ. Αφού έκαμε πολλά θαύματα, παρέχει πάλι την ωφέλεια της διδασκαλίας του. Και κάθεται κοντά στη θάλασσα, ψαράς που προσπαθεί να πιάση στα δίχτυα του τους κατοίκους της γης. Και δεν κάθισε τυχαία κοντά στη θάλασσα· ο

Ευαγγελιστής κάνει υπαινιγμό. Το έκαμε για να δείξη ότι ήθελε με προσοχή να φτιάξη το θέατρο, να τους έχη όλους εμπρός και κανένα στα νώτα. Και μαζεύτηκε, συνεχίζει, κοντά του κόσμος πολύς, ώστε αναγκάστηκε να μπη και να καθίση στο πλοίο. Κι όλος ο κόσμος στεκόταν στην ακρογιαλιά. Κι αφού κάθισε εκεί τους μιλά με παραβολές. «Και τους μίλησε, γράφει, πολλή ώρα με παραβολές». –Στο βουνό δεν είχε κάμει έτσι, ούτε έπλεξε το λόγο του με τόσες παραβολές.- Τότε ήσαν πλήθη μονάχα, κόσμος ακαλιέργητος· εδώ όμως δεν έλειπαν και οι γραμματείς και οι Φαρισαίοι – Προσέξετε τώρα ποια παραβολή τους απευθύνει πρώτα και πώς την εκθέτει με τη σειρά ο Ματθαίος. Ποιά λοιπόν λέγει πρώτη; Αυτήν που έπρεπε να πη πρώτη, που κάνει προσεκτικώτερο τον ακροατή. Επειδή ήταν να μιλήση μεταφορικά, ξυπνά πρώτα το μυαλό των ακροατών του με την παραβολή. Γι’ αυτό κι άλλος ευαγγελιστής τους επιτίμησε γιατί δεν εννοούσαν· Πώς δεν αντιληφθήκατε την παραβολή; Και δε μιλά γι’ αυτό μονάχα με παραβολές αλλά για να κάνη το λόγο πιο παραστατικό και να τον εντυπώση βαθύτερα και να φέρη τα πράγματα μπροστά στα μάτια τους. Το ίδιο κάνουν και οι προφήτες.

Γ.

Ποια είναι λοιπόν η παραβολή; **Ιδού βγήκε λέει, αυτός που σπέρνει για να σπείρη**. Από πού βγήκε αυτός που είναι παρών σ’ όλα τα μέρη, αυτός που τα γεμίζει όλα; Και πώς βγήκε; Όχι τοπικά αλλά κατά τη σχετική με εμάς οικονομία του, έγινε πλησιέστερός μας με την ένδυση της σάρκας. Επειδή δεν μπορούσαμε να μπούμε εμείς, καθώς μας έκλειναν την είσοδο τα αμαρτήματά μας, βγαίνει εκείνος σ’ εμάς. Και με ποιο σκοπό βγήκε; Για να καταστρέψη τη γεμάτη από αγκάθια γη και να τιμωρήση τους γεωργούς; καθόλου· αλλά να καλλιεργήση και να φροντίση και να σπείρη το λόγο της ευσέβειας. Σπόρο εδώ εννοεί τη διδασκαλία· χωράφι τις ψυχές των ανθρώπων· σπορέα τον εαυτό του.

Και ποια η τύχη του σπόρου τούτου; Τα τρία μέρη χάνονται, μένει το ένα. Κι όπως έσπερνε, μέρος του σπόρου έπεσε κοντά στο δρόμο. Κι ήρθαν τα πουλιά και τον έφαγαν. Δεν είπε ότι αυτός έριξε το σπόρο αλλά έπεσε. Μέρος του σπόρου έπεσε στην πέτρα, όπου δεν είχε χώμα πολύ· φύτρωσε αμέσως επειδή δεν είχε βάθος η γη· το χτύπησε ο ήλιος που βγήκε και επειδή δεν είχε ρίζα ξεράθηκε. Άλλο μέρος έπεσε στ’ αγκάθια αλλά τ’ αγκάθια ψήλωσαν και έπνιξαν τα φυτά. Άλλο μέρος έπεσε στη καλή γη κι έδωσε καρπό στα εκατό, και στα εξήντα και στα τριάντα. Όποιος έχει αυτιά ας ακούη.

Το τέταρτο έμεινε μόνο κι όχι ίσο με τ’ άλλα αλλά κι εδώ με μεγάλη διαφορά. Τα έλεγε αυτά δείχνοντας ότι πλούσια μιλούσε σ’ όλους. Κι όπως αυτός που σπέρνει δε χωρίζει το χωράφι που απλώνεται μπροστά του αλλά απλά και χωρίς να κάνη διάκριση ρίχνει το σπόρο, έτσι κι αυτός δεν ξεχωρίζει πλούσιο και φτωχό, σοφό και άσοφο, οκνηρό και ενεργητικό, γενναίο και δειλό· μιλούσε σ’ όλους, εκπληρώνοντας

την αποστολή του, αν και γνωρίζη τι θα συμβή. Θέλει να έχει το δικαίωμα να πη· «τι έπρεπε να κάνω που δεν το έκαμα;».

Και οι προφήτες παρομοιάζουν το λαό με αμπέλι. «Απόχτησε αμπέλι ο αγαπητός», γράφει. Και «μεταφύτεψε αμπέλι από την Αίγυπτο». Ο Χριστός μιλάει για σπόρο, για να φανερώση τι πράγμα; Ότι τώρα θα είναι γρήγορη η υπακοή κι ευκολώτερη και θα δώση αμέσως τον καρπό της. Κι όταν ακούσετε ότι βγήκε αυτός που σπέρνει για να σπείρη, μη το θεωρήσετε τούτο ταυτολογία. Γιατί αυτός που σπέρνει βγαίνει πολλές φορές και για άλλη εργασία, να συμπληρώση, να κάψη τα άχρηστα χόρτα, να βγάλη τ’ αγκάθια, να φροντίζη για κάτι άλλο. Αυτός όμως βγήκε για να σπείρη.

Πέστε μου τώρα, πώς χάθηκε ο περισσότερος σπόρος. Όχι από αφορμή αυτόν που έσπειρε, αλλά από αφορμή τη γη που δέχτηκε τη σπορά, δηλαδή την ψυχή που δεν άκουσε. Και γιατί δε λέει, ότι άλλο σπόρο δέχτηκαν οι οκνηροί και τον χάλασαν, άλλον οι πλούσιοι και τον έπνιξαν κι άλλον οι αδιάφοροι και τον πρόδωσαν; Δε θέλει να τους χτυπήση δυνατά, για να μην τους οδηγήση στην απόγνωση αλλά αφήνει τον έλεγχο στην συνείδηση των ακροατών. Και δεν το έπαθε αυτό ο σπόρος μονάχα αλλά και το δίχτυ. Γιατί πολλά άχρηστα έφερε κι αυτό. Και τους λέει αυτή την παραβολή προαλείφοντας και προετοιμάζοντας τους μαθητάς να μην απογοητεύωνται, ακόμα κι αν χάνωνται περισσότεροι απ’ όσους που δέχονται το λόγο. Αυτό έγινε και στο Δεσπότη· κι αυτός που εγνώριζε από πρώτα ότι αυτά θα γίνουν, δεν αρνήθηκε τη σπορά.

Και πώς δικαιολογείται η σπορά πάνω στ’ αγκάθια και στην πέτρα και στον δρόμο; Βέβαια είναι αδικαιολόγητη στην περίπτωση του πραγματικού σπόρου και της γης. Στις ψυχές όμως και τη διδασκαλία, γίνεται αυτό αφορμή για πολύν έπαινο. Σωστά μπορείς να κατηγορήσης το γεωργό που σπέρνει έτσι. Γιατί δεν πρόκειται η πέτρα να γίνη γη, και ο δρόμος να μην είναι δρόμος και τα αγκάθια αγκάθια. Στις λογικές όμως υπάρξεις δε γίνεται έτσι. Είναι δυνατό η πέτρα ν’ αλλάξη και να γίνη εύφορη γη, κι ο δρόμος να μην πατιέται πια, μήτε να είναι ανοιχτός σ’ όλους τους περαστικούς αλλά να γίνη χωράφι γόνιμο και τ’ αγκάθια να εξαφανιστούν και οι σπόροι να έχουν μεγάλη άνεση. Αν δεν ήταν αυτό σωστό, δε θα έσπερνε εκείνος. Κι αν δεν έγινε σ’ όλους μεταβολή, δεν εξαρτάται απ’ αυτόν που έσπειρε αλλ’ απ’ αυτούς που δε θέλησαν ν’ αλλάξουν. Εκείνος έκαμε το δικό του έργο. Αν αυτοί το πρόδωσαν, δεν έχει ευθύνη αυτός που έδειξε τόση φιλανθρωπία.

Προσέξτε σεις ότι δεν είναι ένας ο δρόμος της καταστροφής αλλά πολλοί και διάφοροι μεταξύ τους. Οι άνθρωποι που παρομοιάζονται με δρόμο είναι οι βάναυσοι και οι οκνηροί και οι αδιάφοροι· με την πέτρα οι πιο ασθενικοί μόνο. Τα πετρώδη μέρη που δέχτηκαν το σπόρο είναι αυτοί που ακούν το λόγο και τον δέχονται αμέσως με χαρά, δε ριζώνει όμως μέσα τους βαθιά αλλά είναι προσωρινός. Κι όταν έρθη θλίψη ή διωγμός εξ αιτίας του λόγου, σκανδαλίζονται αμέσως. Σε καθέναν που

ακούει το λόγο της αλήθειας και δεν τον κατανοεί έρχεται ο πονηρός κι αρπάζει το σπόρο από την καρδιά του. Αυτός είναι ο σπόρος που έπεσε στο δρόμο. Ούτε είναι ίσο να απομαραθή η διδασκαλία χωρίς να την πειράζη είτε να την κλονίζει κανένας και να το πάθη αυτό επειδή απειλούνται δοκιμασίες. Αυτοί πάλι που μοιάζουν με τ' αγκάθια είναι πολύ πιο ασυγχώρητοι απ' τους άλλους.

Δ.

Για να μην πάθωμε κάτι απ' αυτά ας σκεπάσωμε με την προθυμία μας τους λόγους και με την αδιάκοπη μνήμη. Κι αν τους αρπάζη ο διάβολος, στο χέρι μας είναι να μην τους αρπάζη· κι αν ξηραίνωνται οι σπόροι, δε γίνεται αυτό από τη ζέστη –γιατί δεν είπε ότι ξεράθηκαν από τη ζέστη, αλλά επειδή δεν είχαν ρίζα· κι αν πνίγεται ο λόγος, δε γίνεται από τ' αγκάθια αλλά απ' αυτούς που αφήνουν τ' αγκάθια να μεγαλώσουν. Είναι δυνατό, αν θέλης, να εμποδίσης τη βλαβερή αυτή βλάστηση και να χρησιμοποιήσης τον πλούτο σου όπως πρέπει. Γι' αυτό δεν είπε, η ζωή αυτή αλλά η φροντίδα της ζωής αυτής. Ούτε ο πλούτος αλλά η απάτη του πλούτου.

Ας μη κατηγορούμε λοιπόν τα πράγματα αλλά το χαλασμένο φρόνημα. Είναι δυνατό να είναι κανένας πλούσιος και να μην ξεγελιέται· και στη ζωή αυτή να ζη και να μην πνίγεται με τις φροντίδες. **Έχει ο πλούτος δυο μειονεκτήματα αντίθετα· το ένα βασανίζει και σκοτίζει, η μέριμνα· το άλλο προκαλεί τη μαλθακότητα, η τρυφή**. Και καλά είπε «η απάτη του πλούτου». **Όλα που μας δίνει ο πλούτος είναι απάτη**. Είναι απλές λέξεις που δεν αντιπροσωπεύουν πράγματα. **Η απόλαυση, η δόξα, ο καλλωπισμός, όλα αυτά είναι μια φαντασία ξεκομμένη από τα πράγματα**.

Αφού ανάφερε τους τρόπους της απώλειας, θέτει ύστερα την καλή γη· δε μας αφήνει έτσι στην απόγνωση αλλά μας δίνει την ελπίδα της μετανοίας και δείχνει ότι είναι δυνατό από όσα είπε να γυρίσωμε σ' αυτήν. Αλλά πάλι μόλο που η γη είναι καλή, ένας ο σπορέας και ο σπόρος ο ίδιος, γιατί άλλος αποδίδει στα εκατό, άλλος στα εξήντα κι άλλος στα τριάντα; Εδώ πάλι η διαφορά βρίσκεται στη φύση της γης. Όπου υπάρχει καλή γη, είναι σ' αυτή κι η διαφορά πολλή. Βλέπετε ότι δεν είναι αίτιος ο γεωργός, ούτε ο σπόρος αλλά η γη, που δέχεται το σπόρο· όχι ανάλογα με τη φύση αλλά με τη γνώμη.

Κι εδώ υπάρχει πολλή φιλανθρωπία, γιατί δεν απαιτεί απ' όλους το ίδιο μέτρο της αρετής αλλά και τους πρώτους δέχεται, και τους δεύτερους δε διώχνει και δίνει θέση και στους τρίτους. Αυτά τα λέει, για **να μη νομίσουν αυτοί που τον ακολουθούν ότι φτάνει η ακρόαση μόνο για τη σωτηρία** . Και για ποιο λόγο δεν αναφέρει και τις άλλες κακίες, όπως είναι η επιθυμία των σωμάτων, η κενοδοξία... Με τις εκφράσεις «μέριμνα της ζωής αυτής», και «απάτη του πλούτου» τ' ανάφερε όλα. Γιατί η κενοδοξία κι όλα τ' άλλα περιλαμβάνονται «στη ζωή αυτή»

και «στην απάτη του πλούτου»· κι αν πης την απόλαυση, τη λαιμαργία, τη ζήλεια, την κενοδοξία και τα όμοια.

Πρόσθεσε συνάμα στο δρόμο την πέτρα, για να δείξη ότι δε φτάνει νάχης απαλλαγή από την περιουσία μονάχα αλλά πρέπει να πραγματοποιήσης και την άλλη αρετή. Τι σημαίνει, να είσαι ελεύθερος από χρήματα, να είσαι άνανδρος ή μαλθακός; Και πάλι, αν δεν είσαι άνανδρος, είσαι όμως οκνηρός κι αδιάφορος στην ακρόαση του λόγου; **Δε μας φτάνει ένα μέρος της αρετής για να σωθούμε**. Αλλά **χρειαζόμαστε πρώτα ακριβή ακρόαση και παντοτινή θύμηση κι έπειτα ανδρεία, έπειτα περιφρόνηση των χρημάτων κι απελευθέρωση απ' όλα τα βιωτικά** . Γι' αυτό ακριβώς θέτει αυτήν πρωτύτερα από εκείνη, γιατί αυτή πρώτα μας χρειάζεται. (Πως θα πιστέψουν, αν δεν ακούσουν; Όπως κι εμείς, αν δεν προσέχωμε στα λεγόμενα, ούτε να πληροφορηθούμε δε θα μπορέσωμε τι πρέπει να κάνωμε). Έπειτα αναφέρει την ανδρεία και την περιφρόνηση των παρόντων.

Ας ακούμε αυτά κι ας περιτειχίζωμε γύρω γύρω τον εαυτό μας, δίνοντας προσοχή στη διδασκαλία κι αφήνοντας τις ρίζες να πάνε βαθιά και καθαρίζοντας τον εαυτό μας απ' όλα τα βιοτικά. Αν όμως άλλα κάνωμε κι άλλα παραμελούμε, δεν κερδίζομε τίποτα· κι αν δεν χανόμαστε έτσι, χανόμαστε αλλιώτικα. Τι διαφορά υπάρχει αν χαθούμε όχι εξ αιτίας του πλούτου αλλά από οκνηρία, κι αν καταστραφούμε όχι από οκνηρία αλλά από ανανδρεία; Κι ο γεωργός είτε έτσι είτε αλλιώς χάση το σπόρο του, ίδια λυπάται. Ας μην παρηγορούμαστε λοιπόν, επειδή δεν χανόμαστε με όλους μαζί τους τρόπους· ας λυπούμαστε μ' όποιον τρόπο κι αν χανόμαστε κι ας κάψωμε τα αγκάθια, γιατί πνίγουν το λόγο.

Το γνωρίζουν αυτό όσοι πλουτούν, που δεν είναι χρήσιμοι μήτε γι' αυτά μήτε και γι' άλλα. **Έτσι όπως έγιναν δούλοι κι αιχμάλωτοι των απολαύσεων, είναι άχρηστοι και για τα κοσμικά ζητήματα**· κι αν είναι γι' αυτά, είναι πολύ περισσότερο για τα ουράνια. Διπλή βλάβη του νου μας προέρχεται απ' αυτά, κι από την τρυφή κι από τη φροντίδα. Απ' αυτά το καθένα χωριστά είναι ικανό να βουλιάξη το σκάφος μας· όταν συνεργαστούν και τα δύο σκεφτήτε πόσο μεγάλη γίνεται η τρικυμία.

Ε.

Μη θαυμάσετε που **ονόμασε την τρυφή αγκάθια**. Δεν το γνωρίζει όποιος παραφέρεται από το πάθος. Οι φρόνιμοι γνωρίζουν ότι προξενεί περισσότερο πόνο από τ' αγκάθια, κι ότι **η τρυφή πιο πολύ απ' ό,τι η μέριμνα καταδαπανά την ψυχή**. Ούτε τόσο βασανίζεται κάποιος από τη φροντίδα, όσο από την αφθονία. Όταν πολιορκούν τον τρυφηλό αγρυπνίες, και ημικρανίες και πονοκέφαλοι και πόνοι των σπλάχνων, σκεφθήτε από πόσα αγκάθια είναι όλ' αυτά χειρότερα. Κι όπως τ' αγκάθια απ' όπου κι αν τα κρατήσης ματώνουν τα χέρια, όμοια και η τρυφή και τα πόδια και

τα χέρια και το κεφάλι και τα μάτια κι όλα τα μέλη γενικά τα καταστρέφει. Και είναι ξηρή και άγονη, όπως τ’ αγκάθια και περισσότερη από κείνα λύπη προξενεί και μάλιστα στα καίρια.

Φέρνει πρόωρα γηρατειά, αμβλύνει τις αισθήσεις, σκοτίζει το λογισμό, τραυματίζει την οξύτητα του νου, κάνει το σώμα πλαδαρό. Πιο πλούσια κάνοντας την αποθήκη της κοπριάς και μαζεύοντας μεγάλο σωρό κακών παραμεγαλώνει το φορτίο και γεμίζει το σώμα παραπάνω από το μέτρο. Γι’ αυτό κι οι πτώσεις είναι αδιάκοπες και πυκνά τα ναυάγια. Γιατί παχαίνεις το σώμα σου; πες μου. Μήπως σε προορίζομε για τη θυσία και θα σε παραθέσωμε σε τραπέζι; Είναι ορθό να παχαίνωμε τα πουλερικά μόνο· και μήτε εκείνα. Γιατί όταν παχύνουν είναι ακατάλληλα για την υγιεινή ζωή. Τόσο κακή είναι η τρυφή, ώστε και στ’ άλογα ζώα παρουσιάζει τη βλάβη της. Γιατί και τα πουλερικά που τρυφούν τα κάνομε άχρηστα και για τον εαυτό τους και για μας. Γιατί το πάχος είναι που δημιουργεί τις ανωμαλίες στη χώνευση. Εκείνα όμως που δεν τρέφονται έτσι αλλά περνούν, θα έλεγα με νηστεία και κανονική δίαιτα, με στέρηση και ταλαιπωρία, αυτά είναι χρήσιμα και στον εαυτό τους και στους άλλους, και ως τροφή και για όλα τα άλλα. Αυτοί που τρώνε τα
τελευταία είναι πιο υγιείς· εκείνοι που τρώνε τα πρώτα μοιάζουν μ’ αυτά τα ίδια, γίνονται δυσκίνητοι και φιλάσθενοι, χειροτερεύουν τα δεσμά του σώματός τους.

Τίποτα δεν είναι τόσο εχθρικό και βλαβερό στο σώμα, όσο η **τρυφή**. Τίποτα δεν οδηγεί στη διάρρηξη και τη διάλυση το σώμα, όσο η ασωτία. Γι’ αυτό κι από δω μεγάλη έκπληξη θα δοκιμάση κανείς με την ανοησία τους, που μήτε όση προσοχή έχουν άλλοι για τα ασκιά τους δε θέλουν αυτοί να δείξουν για τον εαυτό τους. Τα ασκιά οι εμποριοι του κρασιού δεν αφήνουν να γεμίσουν περισσότερο από όσο πρέπει, για να μη σκάσουν· αυτοί όμως δεν αξίωνουν μήτε για τόση πρόνοια την ταλαίπωρη κοιλιά τους. Αλλά όταν τη γεμίσουν και τη σκάσουν ως τ’ αυτιά και τη μύτη, ως επάνω στον οισοφάγο φέρνουν τις τροφές και προκαλούν διπλή στενοχώρια και στην ψυχή και στη δύναμη που συντηρεί το σώμα.

Μήπως γι’ αυτό έχεις το **λαιμό**; Για να τον απογεμίσης ως επάνω, στο στόμα, από σαπισμένο, κρασί και την άλλη φθορά; Όχι γι’ αυτό βέβαια, άνθρωπέ μου. Αλλά για να υμνής πρώτα το Θεό και να του αναπέμπης τις ιερές προσευχές και να μελετάς το θείο του νόμο και να δίνης ωφέλιμες συμβουλές στους αδελφούς σου. Συ όμως σα να τον έχης λάβει γι’ αυτό, δεν αφήνεις ούτε μια στιγμή να σταματήση από τη λειτουργία αυτή και σ’ όλη τη ζωή σου τον υποτάσσεις σ’ αυτήν την κακή δουλεία.

Κι όπως αν προμηθευτή κάποιος κιθάρα με χρυσές χορδές, τονισμένη αρμονικά κι αντί να παίζη σ’ αυτή παναρμόνιο μέλος, τη σκεπάση με πολλή κοπριά και λάσπη, έτσι κάνουν κι αυτοί. Κοπριά ωνόμασα όχι την τροφή αλλά την τρυφή και την πολλή εκείνη ακολασία. **Γιατί το παραπάνω από το χρειαζούμενο δεν είναι τροφή αλλά βλάβη μονάχα**. Η κοιλιά έγινε μόνο για να δέχεται τις τροφές· το σώμα όμως

κι ο φάρυγγας κι η γλώσσα και για άλλες λειτουργίες πιο απαραίτητες. Αλλά και η κοιλιά δεν έγινε απλά για να δέχεται τροφή αλλά την κανονική τροφή. Κι αυτό το φανερώνει με άπειρες φωνές, όταν την επηρεάσωμε μ' αυτού του είδους την πλεονεξία. Και δε φωνάζει μόνο αλλά αμύνεται και μας ζητά για την αδικία την πιο μεγάλη τιμωρία.

Πρώτα τιμωρεί τα πόδια που μας σηκώνουν και μας μεταφέρουν στα πονηρά εκείνα συμπόσια, έπειτα αχρηστεύει τα χέρια που τη διακονούν, επειδή τόσα και τέτοια φαγητά της πρόσφεραν· πολλοί βοηθήσανε να παραμορφωθή και το ίδιο το στόμα τους και τα μάτια και το κεφάλι. Κι όπως ο υπηρέτης, όταν του επιβάλλουν κάτι πάνω από τη δύναμή του, φτάνει σ' απόγνωση και δεν υπακούει πολλές φορές σ' αυτόν που τον διέταξε, έτσι κι αυτή· μαζί με τα μέλη που ανέφερα, όταν την παραπιέσωμε, διαφθείρει και καταστρέφει πολλές φορές και τον ίδιο τον εγκέφαλο. Κι αυτό καλά το οικονόμησε ο Θεός, και προξενήται τόση βλάβη από την παράβαση του μέτρου. Έτσι όταν θα ζης θελληματικά την πνευματική ζωή, να μάθης από το φόβο της τόσης καταστροφής, να ακολουθής το μέτρο έστω και χωρίς να θέλης.

Έχοντας αυτό στο νου μας, ας αποφύγωμε την τρυφή, ας ασκήσωμε το μέτρο μ' επιμέλεια, για να απολαύσωμε και τη σωματική υγεία και να επιτύχωμε τα μελλοντικά αγαθά, αφού απαλλάξωμε την ψυχή μας από κάθε αδυναμία με τη χάρη και τη φιλαθρωπία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Σ' αυτόν ανήκει η δόξα κι η δύναμη στους αιώνες. Αμήν.

(Μητροπολίτου Τρίκκης και Σταγών Διονυσίου, "Πατερικόν Κυριακοδρόμιον". Τόμος Δεύτερος, Αθήναι 1969, σελ..28-40)

(Πηγή ηλ. κειμένου: kirigmata.blogspot.gr*)*